

Ο Ν Ο Υ Μ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ενας λαός εφύπνεται όμα
δείξη πώς δε φοβάται την
λήθη—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φν-
οικούς της κανόνες.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ζ'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 26 ΤΟΥ ΑΙΩΝΑΡΗ 1909

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 354

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Σημειώματα στο περιθώριο.
- ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Φυλλάδες του Γερο-
δήμου (συνέχεια).
- ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. Φιλολογικές επισυλλίδες—
Λυρική ποίηση.
- ΔΥΔΟΣ ΠΟΛΑΒΡΟΣ. 'Οξ' απ' τα δόντια.
- Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Θεατρικά—'Η Με-
λάχρα.
- ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Κλεαρέτη Δίπλα.
- ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—ΧΡΟΝΙΚΟ ΒΑΘΜΩΔΙΑΤΙΚΟ—
Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜ-
ΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΦΥΛΛΑΔΕΣ

ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ*)

Η'

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ

Δε σ'εσ άφνω, παλιά μου χρόνια! Θα σκαλίξω, θα ξετρυνώ, και θα ραδιάζω... Ένα ένα θα τα ξε-
τουλίγω τα ψυχικά φυλακτήρια μου... Νά σε χαρῶ, άνυπόμονε πατριώτη, μη μου τάφηνεξω αυτά. Κάλ-
λιο νά μπαίνεξ στο περιβόλι, νά κοιτάξεξ το δέν-
τρο και νά κόβηξ από τα κλωνιά του το πωρικῶ, παρά νά τρέχηξ νά το χαρῆξ κομμένο στο πιάτο.
Δε μ' έννοιωσες τάχα; Τάχα δέν έρωγες ποτέ στα-
φύλια στ' άμπέλι; Δέν είχες ποτέ σου άμπέλι, κούτ-
σοουρα άραδιασμένα το χειμῶνα, ύστερα ν' αρχίξη νά
πρασινίξη, νά βγάξη τα χνουδωτά σημάδια της νέ-
της, νά πετάξη βλαστάρια και νά κλαδώνη, κατόπι
νά θλίξη και νά κρεμνένται τα χονάτα λουλούδια
του, έπειτα μικρές άγορῆδες, κι αυτές νά μεγαλώ-
νουν και νά γίνονται σιγά σιγά κόκκινες, ύπου
νά καταντῶνε σταφύλια; Νά νά μου λες, θαρρῶ, ναί.
Έχε λοιπόν ύπομονή, και κατέδανε τώρα στ' άμ-
πέλι που πρασινίξει, ίσως δόση ε θεός και μαζέ-
ψης καρπῶ κατόπι.

Πώς νά μὴν τὴ θυμηθῶ τὴν πρωτοχρονιᾶ ἐκεί-
νου τοῦ χρόνου, ποῦ φυσοῦσε ἡ νοτιᾶ σὰ δαιμονι-
σμένη, ἡ θάλασσα φοῦσκωνε σὰ νὰ ἤθελε νὰ μᾶς
καταπιῇ, τὰ κεραμίδια πέφτανε σὰ χαλάζι, σφύ-
ριζαν τὰ παράθυρα, καὶ τὸ σφύριγμά τους ἀνεδοκα-
τέβαινε σὰν τοιριχτῶ γυναίκαξ ποῦ τὴν ἔπιασαν πό-
νοι... Τὴ θυμοῦμαι, κι ὡς τόσο τὸ ναιῶθω πῶς
φοβάσαι νὰ μὴ σοῦ τὰ ἱστορήσω τὰ τραγοῦδια ποῦ
τραγοῦδήσαμε, τὰ ρέδια ποῦ σπάσαμε, τίς μερίδες

*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ στοῦ 352 φύλλο.

ποῦ κοφαμε, τὰ λιόφυλλα ποῦ ρίξαμε στὴ φωτιᾶ νὰ
πηδήξουν και νὰ μᾶς ποῦν τὴν καλὴ μας τὴ μίτρα-
θὰ σοῦ τὴν κάμω λοιπὸν τὴ χάρι, και δὲ θὰ τὰ
πῶ. Νάρθης ὁμοξ μαζί μου νὰ πάμε κάτω κατὰ τὸ
δρόμο τῆξ σάλαξ, ἐκεὶ κοντὰ στὸν γκραμνῶ, ποῦ
πήγα μαζί με τὸ γέρο Βασίλη ἐκεῖνο τἀπομεσῆμερο,
νά δῶ τὸ κακῶ ποῦ γινῶτανε μέσα στὴ φουρτουνα-
σμένη τὴ θάλασσα. Ὅλο τὸ χωριῶ εἶταν ἐκεὶ μαζε-
μένο και κοίταζε.

Τί νὰ κοίταζε! Τἀγριμένα τὰ κύματα; Τὰ θο-
λωμένα τὰ βουνὰ ἀντίκρου; Τίξ μπῶρες ποῦ ἀρμενί-
ζανε μακριὰ κ' ἔδεναν τὴ θάλασσα με τὸν οὐρανῶ;
Τίποτιξ ἀπ' αὐτὰ δέν κοίταζαν. Τὰ μάτια τουξ εἶ-
τανε στηλωμένα σὲ δυὸ κατάρτια ποῦ στεκόντανε μι-
σογερμένα ἀπάνω στὰ κύματα, μ' ἀνοιγμένα πανιά.
Ἡ γολέττα, ἡ ἀγκυρᾶ της, τἀμπάρια της, ἔλα στὸ
βάθος! Τὰ εἶχε καταπιωμένα ἡ ἀχόρταγ' ἡ θά-
λασσα. Εἶταν κι ὁ Καπετᾶν Μουσταφᾶξ ἐκεὶ κάτω.
Κ' οἱ ναῦτεξ τουξ, και οἱ βλαστημιέξ τουξ, ἔλα
πνιγμένα! Μόνο ποῦ εἶτανε ριχτὰ τὰ νερὰ, κ' ἔμει-
ναν τὰ κατάρτια ἀπ' ἔξω, και τἀδερνε ὁ άνεμοξ
και τοῦξ σάλευε τὸ μνημοῦρι τουξ. Ὡξ και νεκροῦξ
δέν τοῦξ ἄφνε ἡ φουρτοῦνα!

Σὰ μεγάλωσα, και τὸ συλλογιόμουν ἐκεῖνο τὸ
περιστατικῶ, ἔλεγα, ίσως κάπὶ ἤθελε νὰ μᾶξ πῆ ε
Ἄη Βασίλης ἐκεῖνη τὴ μέρα. Πῶξ εἶται θὰ φουρτου-
νάσῃ μιὰ μέρα κ' ἡ Ρωμιωσῶνη, και θὰ τοῦξ κα-
ταπιῇ ἔλους τουξ. Καὶ περιμένα τὴν προφητεῖα νὰ
βγῆ!

Μὰ σὰ γέρασα, κ' εἶδα πῶξ ἡ Ρωμιωσῶνη ἀπὸ
τέτοιξ φουρτοῦνεξ δέν παίρνει, εἶπα, Κρίμα στὸν
καημένο τὸν Καπετᾶν Μουσταφᾶ! Δέν εἶτανε ση-
μάδι τοῦ Ἄη Βασίλη, εἶταν ἡ κακὴ τουξ ἡ τύχη και
πνίγηκε. Ἐνας Τούρκοξ παραπάνω, ἕναξ παραπάνω
τί σημαίνει! Κρίμα στὸν Καπετᾶν Μουσταφᾶ!

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΟΞ' ΑΠ' ΤΑ ΔΟΝΤΙΑ

(Ἄνοιχτῶ γράμμα στοῦξ βένδεξ κ'
ἐφέντηδεξ Ἄχμετ Ριζᾶ, Ναζήμ, Νιαζή,
'Ευδῶ κλπ.)

Πᾶει χρόνεξ κι ἀπάνου ποῦ καταλύθηκε ἡ Σουλ-
τανοκρατεῖα και γιόρτασε ὁ κόσμοξ τῶν ραγιαδῶν με
τὴν καρδιά του ἐλπίζονταξ πῶξ ἔρχεται ἡ λευτε-
ριά νά φωτίσῃ τοῦ Ζόφου τὸ Κράτοξ. Μίσα στιξ
τρέλλεξ τῶν πανηγυριῶν, κ' ἐνῶ εἶσεξ φροντίζατε
ἀκόμη μοναχὰ πῶξ νὰ γκραμίστε τοῦ Σουλτᾶνου τὰ

στηρίγματα, ἀκούσατε και δᾶθε κεῖθε—ἐν ἀκού-
σατε—και κάποιεξ συμβουλιέξ εἰλικρινέξ ἀπὸ ἀν-
θρώπουξ ὀλοῦξ τῆξ Ἀνατολῆξ και Εὐρωπῆλουξ και
δικούξ μαξ, ποῦ ἤξερχν κ' ἔσαξ και τὰ μυκᾶ σαξ.
Σᾶξ συμβούλεψαν: Νά κρατηῖτε τὰ πανεθνικά σαξ
δνεира. Νά σβίσατε τὴ διαφορὰ καταχτημένων και
καταχτητῶν. Νάφήστε λεύτερο τὸ κάθε ἔθνεξ νά
προδέψῃ μ' ἴση δικαιώματα. Ὅλεξ οἱ γλώσσεξ κ'
οἱ θρησκείεξ νάναγνωρίζουνται τὸ ἴδιο μέσ' τὸ Κρά-
τοξ. Νά λείψουν οἱ λογοκρισίεξ. Νά θεμελιώσατε
δικαιοσύνη και ἀσφάλεια. Και μόνο ύστερ' ἀπ' αὐτὰ
σαξ λέγαμ' ἀπ' αὐτέξ τίξ στήλεξ πῶξ μπορεῖτε νά
σκεφτῆτε για τὴ γενική στρατολογία, προπάντων
τῶν Ἑλλήνων, γιατὶ ἄλλοῶξ, χωρὶς τὴν ἱσοπολι-
τεῖα και χωρὶς νά ξέρουνε πῶξ φέρνεστε ἀδερφικᾶ
με τὴν Ἑλλάδα, δὲ θὰ μποροῦνε νάπροσῶθοῦν στο
κράτοξ σαξ οἱ Ἑλλήνεξ.

Ἐσεῖξ τί κάνατε; Πρῶτα πρῶτα ὀνοματίσατε
ἔλο τὸν κόσμο Ὅσμανλήδεξ. Φαγωθήκατε για νά
μὴ βγοῦνε βουλευτάδεξ Χριστιανοί. Ἐκπαίδευση
μέση κι ἀνώτερη τὴ θεῖτε Τούρκικη. Γλῶσσα τοῦ
Κράτοξ Τούρκικη. Δικαιοσύνη Τούρκικη κι αὐτὴ.
Τοῦξ ἀλλοέθνεουξ τοῦξ θελετε ραγιαδέξ. Σράζετε
τοῦξ Ἀρμένηδεξ. Σπέρνετε δολοφόνουξ στὴ Μακε-
δονία και τὴν Ἡπειρο για μᾶξ τοῦξ Ἑλλήνεξ. Κα-
μώνεσι πῶξ κυναγᾶτε συμμορίεξ και ζητᾶτε ὄπλα,
μόνο για νά τρομοκρατήσατε, νά ταπεινώσατε και
νά φορολογήσατε. Κηρύχτετε μιὰ ὕπουλη στρατολο-
για, για νάργυρολογήσατε και νά πιέσατε. Δολο-
φονεῖτε δημοσιογράφουξ, δολοφονεῖτε βουλευτάδεξ,
για νά κλεισατε τὸ στόμα τουξ για πάντα. Διῶ-
χτετε φιλελεύτερουξ. Ζητᾶτε νά πιέξατε ἰδέεξ ἔθνε-
κέξ, νά βασανίξατε και νάδικήτε τοῦξ ἄλλουξ, νά
δυναμώνετε τὴν τουρκολογια Τρίζετε τὰ δόντια
στην Ἑλλάδα, τὴν ὀμόσθη με τὸνα τρίτο τοῦ πλη-
θυσμοῦ τοῦ Κράτοξ σαξ, και τρέματε σὰν τοῦξ λα-
γῶδ; μπροστὰ στὴ Βουργαρία, ἐπειδὴξ ἔτυχε νάχη
πολύ στρατῶ ἔτοιμαξμένο. Κραῖζετε για τὴν Κρήτη
και ξεπουλάτε κοντζάμ Βοσνία και Ἐρζεγοβίνη και
Ρωμουλία.

Ὅλ' αὐτὰ σημαίνουν ἕνα πρᾶμα: Ὁ λύκοξ κι
ἐν ἔγρασε κι ἔλλαξε τὸ μαλλί του, δέν ἔλλαξε τὴ
γνώμη του μηδὲ τὴν κεφαλή του. Τὸ ἴδιο κ' ἐσεῖξ
οἱ Τούρκοι. Τάχατε Νεότουρκοι. Βγῆκατε και μᾶξ
κηρύξατε ἰσότητα και λευτεριά κι ἀδερφοσύνη, τρα-
νέξ ψευτιέξ, στὰ τούρκικα τὰ στόματα. Στὸ νοῦ σαξ
εἶχατε δνεира παντουρμιστικά και πλιάτσικο' τί-
ποτιξ ἄλλο. Χαμίτηδεξ κ' οἱ ἴδιοι, βγάλατε τὸ Χα-
μίτη, νά μπῆτ' ἐσεῖξ στὴ θέση του, και τώρα
ἔχομε Χαμίτη μυριοκέφαλο, χειρότερο χίλιεξ φορέξ
ἀπὸ τὸν πρῶτο. Ὅπωξ ἡ θάλασσα κλέβει πάντα τὰν-